

Sázky z lásky (GUYS & DOLLS)

Broadwayská hudební hříčka o falešných hrách a pravých láskách podle příběhů a postav Damona Runyona

HUDBA A TEXTY PÍSNÍ	FRANK LOESSER
LIBRETO	JO SWERLING a ABE BURROWS
PŘEKLAD A TEXTY PÍSNÍ	PAVLA HOGGARD
DRAMATURGIE A ÚPRAVA TEXTŮ PÍSNÍ	PATRICK FRIDRICHOVSKÝ
REŽIE, ÚPRAVA A SCÉNA	ŠIMON CABAN
HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ	JAKUB ŽÍDEK
DIRIGENTI	KAROL KEVICKÝ / JAKUB ŽÍDEK
SBORMISTR	MAREK PRÁŠIL
CHOREOGRAFIE	JANA HANUŠOVÁ
KOSTÝMY	SIMONA RYBÁKOVÁ
PROJEKCE	PETR HLOUŠEK

Osoby a obsazení:

MAX	Vladimír Polák / Denny Ratajský
SÁRA	Hana Fialová / Eva Jedličková
NATHAN	Roman Harok / Robert Jícha
ADÉLA	Martina Šnytová
HEZOUN	Josef Lekeš / Jaroslav Rusnák
VELKEJ JULE, nebo Lulu z Hamburgu?	Marcel Školout
BENNY	Jaroslav Rusnák / Robert Urban
RUSTY	Juraj Čiernik
HRÁČI	Zdeněk Jorda / Martin Tomsa, Filip Skála, Filip Staněk, Roman Žiška
KALVIN	Tomáš Novotný / Martin Štolba
AGÁTA	Tereza Cisořská / Eva Villámová
GENERÁLKA	Petra Langerová / Dagmar Mimrová
ARVID	Jan Drahovzal / Libor Olma
POLICAJT, nebo Konferenciér, nebo Barman	Pavel Liška
HOLKY OD DIVOKÉ KOČKY	Kateřina Steinerová / Veronika Gidová, Jana Kurečková / Zdenka Mervová, Jana Tabrea / Silvia Soldanová
NEWYORČANÉ	Jarmila Hašková, Martina Monczková, Eva Nováková, Ilona Piskořová, Lenka Vaňkátová, Eva Villámová, Čestmír Prymus

Asistent režie	Roman Harok
Asistentka choreografie	Jana Tomsová
Stepová čísla	Kateřina Steinerová, Denny Ratajský
Korepetitoři	Petr Miller, Vlastimil Ondruška, Jakub Žídek
Text sleduje	Andrea Krzystková
Představení řídí	Slavomír Chmiel
Technický šéf	Stanislav Muntág
Jevištní mistři	Miloslav Novák, Petr Novák
Mistr osvětlení	Stanislav Dvořák
Mistr zvuku	Otakar Mičoch
Mistrová vlásenkárny	Renáta Školoutová
Mistrová garderoby	Naděžda Vránková
Mistrová rekvizit	Alexandra Václavíková
Šéf výpravy	David Bazika
Vedoucí umělecko-dekoračních dílen	Barbora Macháčová
Vedoucí výroby kostýmů	Eva Janáková

Scénické dekorace vyrobily umělecko-dekorační dílny NDM.

Technolog – Ivana Stuchlíková, mistr čalounické dílny – Petr Missig,
mistr malířsko-kašéřské dílny – Jaroslav Macháč, mistr truhlářské
dílny – Radomír Maschke, mistr zámečnické dílny – Milan Rous,
mistr zbrojářsko-šperkařské dílny – Jaroslav Dovalil

Scénické kostýmy a doplňky vyrobily krejčovny NDM.

Mistrová dámské krejčovny – Iva Koplová, mistrová pánské krejčovny –
Jiřina Richtrová, modistka-dekoratérka – Věra Siostrzonková

**Česká premiéra 10. a 12. května 2012 v 18.30 hodin
v Divadle Jiřího Myrona**

Muzikál SÁZKY Z LÁSKY (GUYS & DOLLS) je uváděn díky zvláštnímu ujednání
s Music Theatre International (MTI).

Autorizované materiály pro představení byly dodány MTI, 421 West 54th Street,
New York, NY 10019; Phone: 212-541-4684; Fax: 212-397-4684
www.MTIshows.com

Požízení zvukové nebo zvukově-obrazové nahrávky představení je přísně zakázáno.

Marlon Brando jako Sky Masterson ve filmu *Guys and Dolls*, 1955

Hudební komedie ostravsko-broadwayská

Pavla Hoggard

Je všeobecně známo, že komedie je šalamounská záležitost, hůř se píše, ale také inscenuje. To vše, aby se divák co nejvíce zasmál, aby byl humor chytrý, ale ne zas moc a aby byl ze života. Navíc, aby pak odcházel potěšen z komedie, fungující v jiném časoprostoru než u nás a dnes. Vždyť, jak říká skladatel a textař Stephen Sondheim, divák je poslední spolupracovník na divadelní inscenaci a často ten nejnáročnější. A tak vám dnes poprvé v naší zemi představujeme americkou hudební komedii *Guys and Dolls* (Kluci a holky, Chlapi a ženský, Rošťáci a roštěnky nebo Marsové a Venuše, prostě jakkoli chcete), považovanou za jednu z nejlepších v historii amerického hudebního divadla. Má totiž všechny potřebné kvality: humorně laděný zamilovaný příběh (vlastně hned dva) a navíc dokonalou divadelní i hudební integritu. Báječně funguje už přes půl století, poprvé v prostředí ulice „dlouhé a široké“, protínající poloostrov Manhattan, zvané Broadway, kde se naše postavy poprvé střetly. Doufáme, že vás příjemně pobaví i teď.

Guys and Dolls se na Broadway stále vrací v podobě tzv. revivalů, a to s velkou oblibou i návštěvností. Naposledy se tak stalo roku 2009 a stejně tak na West Endu, londýnské obdobě Broadwaye, kde byla uvedena se známým hercem Evanem McGregorem (Donmar Warehouse Theatre, 2007). Patří ke kulturnímu dědictví anglo-americké kultury podobně jako *My Fair Lady*, *Kiss me, Kate*, *Funny Girl*, *Hello, Dolly!* a další skvosty. Za půlstoletí uvádění komedie *Guys nad Dolls* získala 15 TONY Award, což je vůbec nejvyšší ocenění pro divadelní dílo, přičemž hned po premiéře jich měla rovných 5 – za nejlepší muzikál sezóny 1950/1951, režii (George S. Kaufman), choreografii (Michael Kidd) a hlavní mužskou a ženskou roli (Robert Alda a Isabel Bigley). Diváci si komedii oblíbili, stejně tak její známé postavy, a herci a herečky si dodnes pokládají za čest v ní hrát. Její hlavní „chlapy“ mají navíc spojené se slavnými filmovými herci Frankem Sinatrou (v roli hráče Nathana Detroita) a Marlonem Brandem (coby proslulým sázkařem Maxem Mastersonem).

Opusťme teď Broadway a třeba si představme, že se hrdinové naší komedie nepozorovaně procházejí ulicí Stodolní, blízko zdejšího divadla, s hernami, hospůdkami, kavárnami a nočním životem, potkávají krásné robky a hledají „utajený flek“, kde by se mohli v klidu věnovat své hráčské vášni. Vžijme se do příběhů Sáry a Maxe, Nathana a Adély a všech jejich přítelkyň a kompliců ze **SÁZEK Z LÁSKY** – s našimi oblíbenými protagonisty a orchestrem. Nenecháme přece ladem tolik skvělé hudby, vtipu a tanečních čísel jen těm za oceánem nebo za kanálem La Manche. Skladatel a textař Frank Loesser napsal totiž na libreto Joa Swerlinga a Abeho Burrowse skutečně originální mistrovský kus, který vyniká melodickou bohatostí a hudebním humorem, ale též značnou rytmickou náročností. Propojení hudby se zpívaným textem je tak pevné, že si mnohdy ani neuvědomíme, že interpret přešel ze zpěvu do parlanda nebo mluvy a zase se zpátky do zpěvu vrátil. Leoš Janáček by jistě Loessera ocenil, neboť sám takto vnímal svět, na hranici mezi lidskou mlouvou a hudbou. Nesmírně interpretačně obtížné ve své rychlosti a životní pravdivosti jsou písně Adély, v nichž si neustále stěžuje, nadává a lituje se ve svých neaplňených plánech na manželství (Adélino první a druhé bědování), anebo bojuje se svým snoubencem Nathanem a chce s ním znovu a znovu skoncovat (Sud mě), přestože on ji má tolik rád.

Právě v tomto propojení hudby a slova v jedné osobě skladatele a textaře je dílo téměř nepřeložitelné. I tak vám předkládáme jeho dnešní zbrusu novou českou verzi a vlastně bychom ji mohli nazvat „ostravsko-broadwayskou“. Od Mississippi, Minnesoty, Bornea a bůhví čeho ještě jsme se přesunuli do Ostravy a vůbec do české kotliny. Průkopníkem tohoto postupu byl bezesporu zakladatel české muzikálové dramaturgie a muzikálového překladu Jan Werich, samozřejmě s Jiřím Voskovcem po boku. České reálie nám jsou prostě bližší a taky se jim více zasmějeme. Můžeme též lépe pochopit rozohněnou Sáru, která přes své přísné morální zásady stráví svou první noc s mužem a je z toho rozpálená jako pec vysoká (Být já zvonem). V titulním songu Chlapi a ženský, kterým končí první jednání a také celé dílo, se ocitáme v situacích věčného setkávání se mužského a ženského principu... frája z Prahy se zamiluje do fajne robky z Ostravy a bydlí s ní kdesi na dědině... a o tom dnes hrajou v kině... a co se dočteme v Mladé frontě?... že český kluk koupil svůj kočec prsten, než aby ty prachy nechal na svém kontě.

Frank Sinatra jako Nathan Detroit ve filmu Guys and Dolls, 1955

Hudebních komedií, kromě těch nejstarších ještě před muzikálem Iry a George Gershwinů, Richarda Rodgerse a Lorenze Harta, Colea Portera ad., mnoho není a světový trend se k nim znovu navrácí. Navíc ostravský soubor a jeho publikum je na žánrové cestě od velké obliby operety k opojení muzikálem, takže přejít pomyslným mostem v podobě Sázek z lásky je něco jako plánovaná procházka růžovým sadem. I sázkař Benny ve výjimečně zkomponovaném úvodním kánonu pro sázkaře si „vsadí na muzikál, protože ten je šoubyznysu

král“..., zatímco jeho dva parťáci si vsadí na koně či na cokoli, jenom ne na ženskou! O čem jsou ostravské Sázy z lásky? Jednoduše přinášejí na jeviště odvěkou komedii o lásce mezi mužem a ženou, s nimiž si pohrává život sám. Jejím hlavním poselstvím je příjemně se pobavit, dokonce bez nároku na poučení, a na závěr si ještě odnést pohlazení, protože ať se děje mezi námi cokoli, láska nakonec vyhrává. A my s ní. Takže si na ni s námi vsadte!

Al Hirschfeld – karikatura Guys and Dolls

Spisovatel Damon Runyon

Damon Runyon: Muž, který vynalezl Broadway

Patrick Fridrichovský

Popsat nejobyčejnější lidské příběhy vyžaduje to největší nadání. Spisovatel musí znovu a znovu zkoušet do papíru vetkat příběh, u kterého čtenáři touží slyšet zvuk otáčené stránky dřív, než na její konec dočtou. Chce to talent, který nemá každý, kdo se do zábavné literatury pustí. Jistě si dokážete vybavit ten moment, kdy si pár oblíbených řádek čtete stále dokola, aniž byste se od nich chtěli odtrhnout. Kdo tohle dokáže? Jen pár skutečně zdatných čtenářů si dokáže vybavit všechny detaily zápletky detektivního románu *Sbohem bud, láska má* od **Raymonda Chandlera** – ostatně lze téměř pochybovat, že to dokázal sám spisovatel. Ale my všichni ostatní si dobře pamatujeme, jak *Zubr Malloy* „vypadal v ulicích Los Angeles stejně nápadně jako tarantule na jahodovém koláči“.

Mezi záplavou autorů zábavné americké literatury na počátku 20. letí byl nejzajímavějším zjevem jistý Damon Runyon – newyorský sportovní novinář a sloupkař. Vypravěč neobvyčejných historek všedního newyorského dne. Psal je víc než třicet let pro tiskového magnáta Hearsta jako spousta jiných. Když ovšem v roce 1946 Runyon náhle zemřel, bylo jasné, že odešel velký mistr zápletky a znalec skutečného jazyka, kterým mluvila obyčejná newyorská ulice. Američané dodnes Damona Runyona čtou právě pro jazyk, jakým jsou jeho příběhy psány. Napůl sebraný na ulicích Manhattanu „bouřlivých dvacátých“, zpola dopečený v jeho vlastní hlavě. Kdo by si nezamiloval onu velkohubou, místy až dryáčnickou, ale romanticky svižnou hantýrku, kterou jeho hrdinové promlouvali:

„Kdybych chtěl spočítat tu záplavu slz, co se vylila potom, co ten frajer z nešťastný lásky spustil ty své vodopády, měl bych dost slané vody na to, abych si založil konkurenční oceán mezi Atlantikem a Pacifikem. A ještě by mně zbylo dost na to, aby Velký solný jezero přišlo vo kšeft. Ale musím dodat, že ty slzy jsem nikdy neprolil osobně, protože já nikdy nejsem zamilovanej a navíc nešťastně. Už pro to, jakej jsem, se to u mě nemůže očekávat. Láska je pro pošertilce a říkám vám, ten chlapík byl přesně týhle ráže.“

Nebo třeba začátek povídky Opuštěný srdce:

„... To tenkrát na jaře přivezli do newarský nemocnice chlapíka, kterýho všichni znali jako Fajnovku Johnsona. Zavřeli ho na samotku se zápalom plic. Přišel za ním doktor, sám velkej fanda na koničky, a na tabuli, co visela Fajnovkovi nad postelí, napsal bez milosti čísla 100, 40 a 10. Bylo jasný, co tím chtěl ten felčar říct – sto ku jedný, že se z toho Fajnovka nedostane, čtyřicet ku jedný, že to nevydrží do neděle a deset ku jedný, že jestli se z toho ten koničkář dostane, už nebude co dřív. – No, Fajnovku to moc nepotěšilo, když viděl tu svoji cenovku. Byl to hráč, co by před váma sněd klidně křidu, kdyby na tom moh' něco trhnout. Na Broadwayi ho znal každej, ale tohle bylo velký sousto na tak malýho ranaře, jako byl on. Ve skutečnosti z toho měl docela vítr, protože si nebyl vůbec jistej, jestli by na něj vypsalí oficiální kurs. Víte, ty občani, co se slejzali v tom lahůdkářství u Mindyho, se už dlouho sázeli, jestli Fajnovka pojde na tu svoji tloušťku. Ale zápal plic, taková nepatrná choroba v porovnání s tou jeho pažravostí, by je nikdy nenapadla...“

Ten vnitřní hlas, kterým Damon Runyon promlouvá, tvoří několik základních vrstev: Pohlcující situační napětí, propracovaný a precizně strukturovaný popis postav. Vypravěč, který se rozhlíží po světě nejnižších vrstev společnosti, popisuje tepající kolorit a skvěle evokuje newyorský vernakulár – hmotu i duši prostředí, ze kterého postavy vzešly. A stojí nad tím vším jako nestranný pozorovatel, osamocený a bezejmenný, který se opatrně a s formální zdvořilostí snaží popsat co nejděleji Fajnovku jako notorického sázkaře. A to všechno činí jeho vlastním jazykem, tak aby mu Fajnovka rozuměl a čtenář pochopil. Vypravěč je základní postavou všech Runyonových příběhů, aniž je kdy označen, pojmenován. Spisovatel jím jako figurou vlastně opovrhne, používá ho jako kameramana, který natáčí všechnu tu chásku, co se poflakuje kolem Lindy's. Vidíme před očima, jak tam stojí a pokřikují na své protějšky. Hltáme přes řádky a stránky krásu těch slečinek, co si úsměv vykouzlily rtěnkou za čtvrták, co ji koupily od prodavače stojícího hned na rohu. Tyhle holky čekají na štěstí, až přijde nějaký terno – třeba gangster z Brooklynu, co večer pustí chlup a bude tóčo.

Stubby Kaye jako Nicely Johnson v broadwayské premiéře
Guys and Dolls, 1950

„... Jednou takhle večer okolo sedmý sedím u Mindyho, cpu se gefilte fiš*, kterou mám fakt strašně rád, a v tom dovnitř vejdou Koňák Harry, Malej Isadore a Španělák John.“

Tak vypadá typický úvod Runyonových povídek. Vypravěč nám v kratičké větě sděluje základní příběh i jeho atmosféru. Jako byste sami měli o něj strach, že mezitím, co vám vypráví svůj napínavý příběh, se sám stane nechtěnou obětí smyšlených postav. Podloudný svět frajerů a jejich slečinek, to není Manhattan kolem Times Square nebo 42. ulice. Už ve dvacátých letech jste právě tam mohli zajít do divadla nebo kina nebo si obstarat mnohem noblesnější zábavu. Runyonův „rajón“ ležel od 50. ulice výš, kde jste mohli najít noční kluby a kvelby různé pověsti i chuti.

Po dobrém spisovateli by nikdy neměla zaschnout tiskařská čerň (jak by řekl runyonovský Vypravěč: „zůstat v kursu, dokud se běží“). Raymond Chandler zanechal ikonu Phila Marlowea v podobě Humphreyho Bogarta. Svět pouličních frajerů a slečinek získal pomník v podobě jednoho z nejvtipnějších muzikálů o New Yorku – slavných *Guys and Dolls* Franka Loessera. Popisuje věčně živé město tak, jak ho diváci viděli pár minut před tím, než vešli do divadla. Fanoušci runyonovských příběhů se v roce 1950 museli tetelit blahem, když své oblíbené figurky spatřili na jevišti. Od té doby ho nezničily desítky, stovky, snad tisíce dalších inscenací, často amatérských a školních po celých Spojených státech. Říká se, že humor *Guys and Dolls* nezničí ani ansámbl složený z netrénovaných delfinů a tučňáků ve fraku namísto sboristek.

Muzikál vypráví jen velmi volně příběh „na motivy“ povídek. Je téměř mystériem, kolik runyonovského ducha však zůstalo v muzikálovém libretu Abeho Burrowse a Joa Swerlinga, i když původního textu povídek v něm zůstalo jen málo. (Nápad na muzikálovou adaptaci prý vznikl ve chvíli, kdy si producentova žena četla jeho povídky před spaním.) Vypravěčským „motorem“ muzikálu je především Damon Runyon sám a jeho poetika. Podstatná je sběratelská posedlost, se kterou jsou zachyceny lidské typy. Cy Feuer, jeden z původních producentů, tenhle princip popsal ve svém životopise:

*pozn. plněná ryba

„Chtěl jsem muzikál, který zachycuje atmosféru příběhů Damona Runyona, děj – na ten jsme museli přijít sami, podle klíče, který jeho povídky jen naznačovaly. Hodila se nám postava Skye „Maxe“ Mastersona, který svádí Sáru Brownovou – ale sázka, kterou kvůli tomu uzavře, to je motiv z jedné staré hry, která se jmenovala *Beware, Sailor!* (Pozor, námořník!). Paralelní zápletky Nathana Detroita s Adélou, to byl nápad režiséra George S. Kaufmanna. A motiv jejich dlouholetého zasnoubení zase pochází z povídky, kde je hlavní postavou koníčkář Tutovej Herbie a motivem jeho láska ke slečně Singletonové.“

Libretista Abe Burrows a perfekcionalistický workoholik Loesser všechny dějové linie propojili a opatřili dokonalou poetikou, takže sedly jak „dítě na hrnec“ do muzikálové struktury. Muzikálové komedie, alespoň ty dobré, jsou příležitostí, jak se lidé mohou „vypívat“ ze svých citů a snů. Trochu lásky a naděje, ale někde pod tím musí téci smysl a podstata skutečného života tak, aby se o něm dalo hrát.

Ačkoli se knihy Damona Runyona stále čtou jedním dechem, na něj samotného se už přece jen zapomíná. Barvitě příběhy blednou jak zašlé fotky, na hřbety jeho knih sedá prach a slova získávají patinu zašlých časů. Ale ty „zašlé časy“ nejsou zas tak daleko! Lidový spisovatel zemřel v roce 1946, tedy ve chvíli, kdy abstraktní expresionismus výtvarníka Jacksona Pollocka slavil své první úspěchy. A na Jacksona Pollocka přísahají mnozí umělci i dnes. Literatura však má kouzlo mnohem abstraktnější, snad i křehčí, právě proto, že vizuální půvab přenáší do naší fantazie slovem.

Nejlepším znalcem pozadí runyonovských příběhů byl jeho životopisec Jimmy Breslin. Ve své knize z roku 1991 částečně demytizuje dobu, ve které slavný spisovatel tvořil. Je to sice jen letmý pohled na časy prohibice, hubené časy světové krize 30. let a slávu Hearstova vydavatelství, ale zároveň je to pocit, jako byste jeli rychlíkem v prostoru a čase a všechny ty události pozorovali z jedoucího okna jako napínavý černobílý film. Je to důkaz, že pořád existuje hodně důvodů proč se vracet do starého dobrého „Runyonlandu“. Peter Hamill napsal do nejnovějšího vydání souboru povídek Damona Runyona *Guys & Dolls and other stories* několik obdivných řádek:

„V runyonovských textech je nepochybně přítomné umění, nikoli řemeslné, ale přímo mistrovské!“

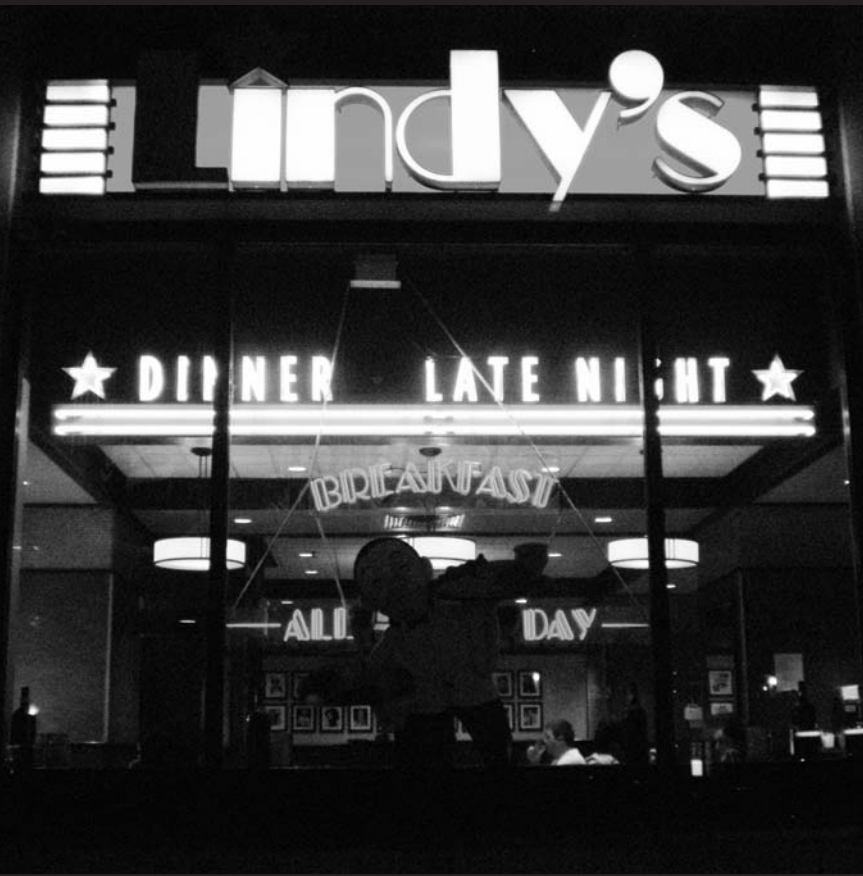
Damon Runyon se sice narodil v roce 1880 v Manhattanu, ovšem v Kansasu! Podobnost s místem, o kterém pak celý život tak barvitě psal, tedy vznikla zřejmě díky zvláštnímu postavení planet či nějaké podobné souhře z vyšších sfér. Novinářskou profesi zdědil po otci, který byl editorem i majitelem v jedné osobě. Mládí pak Runyon prožil v coloradském Pueblu, v relativním poklidu farmářského středozápadu. Tam jako začínající novinář neměl šanci rozvíjet svůj literární talent nějakými extravagantními nápady. Sloupky o životě venkovského maloměsta měly za úkol všechno jiné, jen ne provokovat. Důležité byly zprávy o počasí a sportovní výsledky. Svůj volný čas si však krátil pozorováním všedních figurek, které se v jeho okolí běžně vyskytovaly, ale nikdo jiný jim nevěnoval pozornost. Zajímali ho místní opilci, dobrodruzi, kteří vychladli ze zlaté horečky, pošťáci i obchodní cestující. Každý z nich vnesl do ospalého maloměsta (a novinářského notesu) trochu potřebného vzruchu a odlišnosti.

Na trase Colorado – Manhattan v té době fungovalo téměř symbolické spojení, které vybudoval novinářský enfant terrible **Gene Fowler**. Ten se blýsknul reportážemi o Buffalo Billovi a na oplátku se díky slavnému lovcí bizonů dostal do povědomí tiskového magnáta Hearsta. V pravidelných sloupcích pro jeho noviny *New York Mirror* Fowler komentoval den po dni všední americké dějiny. Vtipnými články popularizoval hrdiny ulice (dnes bychom jim nejspíše říkali celebrity). Sám byl přítom kumpánem z mokré čtvrti ve věrné družině Johna Barrymorea, zakladatele slavné herecké dynastie. Fowler a jemu podobní jakoby v New Yorku přistáli na dvojplošniku, jehož křídla byla stvořena z nespoutaných chlapeckých snů. Právě takovým hrdinům se tep rodičího města radostně podřizoval. Všichni přišli odněkud, ale na Manhattanu „zasekli kotvu“ tak jako hráčské eso Sky „Max“ Master-son. Byli dobyvateli nové epochy, z jejich žil už vyprchala farmářská krev předků. S pozorovacím talentem lovce a zkušenostmi hráče pokeru do téhle party Damon Runyon okamžitě zapadl. Elegančně brousil své žurnalistické pero o kůži svých parťáků, aniž si takového „cizopasení“ oni ve své nově nabitě euforii všímali. Tak nějak asi Runyon potkal *Koňáka Harryho*, nebo jeho předobraz, a nejspíš jej potkal už na cestě do velkého jablka – New Yorku.

Ve stejném kvasu, kdy se o překot střídal den s nocí, vznikaly legendy o pouličním životě. Tak jako byli **Ernest Hemingway** a **F. S. Fitzgerald** fascinováni pařížskými bulváry a kavárničkami, sloupkaři Runyon a Fowler se zamilovali do newyorských delis. Jejich majitelé byli většinou židovští imigranti a nabízeli hladovým dělníkům, úředníkům, flamendrům i mafiánům nejrůznější delikatesy. Jak si žádala doba – v jakoukoli denní i noční dobu! Slávu jednoho takového deli zachytila scénka z muzikálu *Guys and Dolls*. Ve fiktivním bistru u *Mindyho* se hrdinové sázejí, které pochoutky že se prý prodá víc – je lepší štrůdl nebo cheesecake (pozn. tvarohový koláč)? Runyon a jeho postavy tak vzdávali hold legendárnímu podniku *Lindy's*. Pamětníci sice tvrdili, že cheesecake od Lindyho byl v realu spíše gumový než skvělý, ale historie si díky Nathanu Detroitovi a Damonu Runyonovi bude pamatovat navždycky pravý opak.

Když v roce 1910 přišel Runyon do New Yorku, chvíli trvalo, než (řečeno jazykem jeho postav) „chytil vítr a směr“. Nejdřív nastoupil u Hearsta v revue *American*. Nikoli v *Evening Journalu*! Z dnešního pohledu asi nevidíme rozdíl, ale tenkrát to znamenalo hodně. Zatímco *Evening Journal* byl bulvární plátek nejhrubšího zrna, *American* byl Hearstovým pokusem o solidně vedené zpravodajské noviny. Pohledem morálky a vyšších principů to tedy s Runyonovou kariérou šlo pěkně z kopce, když dráhu sportovního novináře vyměnil za sloupky o povalečích, gamblerech, pasácích a hercích, kteří se za prohibice protloukali newyorským pološerem.

Newyorské živobytí bylo nutné začínat obezřetně. Runyon svou ženu, která ho pokorně následovala z Colorada, raději i s několika dětmi zanechal daleko, kdesi na newyorském předměstí. Baseball, nejsvětější svátost bulvárních plátek, bylo to jediné, v čem se snažil okamžitě vyniknout a prosadit. Zpočátku to vypadalo, jako by do New Yorku přijel pouze s cílem psát oslavné tirády na Christyho Mathewsona. Ale záhy pochopil, že Mathewson je jenom sebestředný náfu-ka, jakých se v lize motaly desítky. Místo toho, aby si do sportovní rubriky vymýšlel články o tom, jak je Mathewson skvělý týmový hráč (což byla lež jako věž!), obrátil svou pozornost k hráčům typu Bugse Raymonda. Ten měl před sebou skvělou kariéru, kdyby mu jeho fenomenální nadhoz nezkřížil démon alkoholu, nepřipletl se do hospodské rvačky a nějaký místní pákkař mu svojí pěstí nerozdrtil lebku.

Neonový nápis restaurace Lindy's

Runyon zavětil správně, že takový příběh je mnohem zajímavější než statistika dosažených met. Takových příběhů ale na ulicích New Yorku ležely tisíce. Spisovatel, nechtěl-li být slepý a hluchý, měl téměř povinnost tyhle osudy zapisovat.

Bylo jen otázkou času, kdy se Runyon zkusí ponořit hlouběji do nočního života, který vyprávěl své vlastní příběhy. Byla to vlastně jednoduchá metoda, princip přímočaré umělecké tvorby. Přišel do Lindy's, zasedl ke stolu a celou noc poslouchal a zapisoval:

„Jsem ten nejusedlejší šampión ve městě. Abych pochopil něco o tom, jak to v životě chodí, musím sedět. Víím, proč jsem nejlepší, vydržím celý den na jednom místě, a ani při tom nevrznu židlí.“

Něco na tom asi bylo. **Arnold Rothstein** nebo **Meyer Lansky**, šéfové velké židovské mafie ovládající restaurace, noční podniky a hazard na celém Manhattanu, by jistě nesnesli, že někdo cizí strká nos do jejich věcí. Tenhle byznys se sice narodil z malých lumpáren, ale dorostl do velikosti solidních firem. Ale zevlující opilec, navíc novinový pisálek, ten se dal vždycky zastrašit nebo uplatit.

O líknavé spravedlnosti tehdejší doby byly popsány stohy novinového papíru. **Maurine Dallas Watkinsonová**, novinářka píšící soudničky, přispěla satirickou hrou o skutečných vražedkyních, korupci a dalších neřestech, které bujely za časů prohibice v Chicagu. (A hledme, další muzikálová předloha!.) Kdo tenkrát věděl (nebo vědět chtěl), jaký rozdíl byl mezi malou a velkou lumpárnou? Kdesi na předměstí Chicaga, v East Ciceru, se před policií ukrýval sám **Al Capone**. Řídil svůj miliónový byznys v místech, kde by mezi českými emigranty „Taliána“ nikdo nehledal. A alkohol díky němu tekł proudem i za časů prohibice. Legendy mají svůj vlastní život, i když je často všechno trochu jinak. Historie si pamatuje jméno Al Capona, a ne účetního, který slavného mafiána nakonec za daňové úniky dostal do basy.

Damon Runyon strávil jako sázkař a flamendr na Manhattanu celá bouřlivá dvacátá léta. Čerpal zde inspiraci, která pak ve třicátých letech vytryskla jako hutný literární pramen. Proměna novináře ve spisovatele nebyla nijak neobvyklá. Většina amerických literátů z počátků 20. století byli sloupkaři a korespondenti, jejich chleboďárcem magnát Hearst. Konzumentem byl běžný čtenář, pro něhož magazíny

a noviny byly hlavním zdrojem informací a zábavy před érou televize. Všichni ti pisálci snili o „pravém spisovatelství“, svou námezdní práci brali jako řemeslo. Právě umění přisuzovali předchozím generacím, jejich formální dokonalosti. A tak si „dělníci pera“ ani nestačili všimnout, jak čerstvý vítr, díky své každodenní otročině, pravidelnému sloupkaření i vlastním osudům, vlastně přinesli. Měli za sebou zkušenosti sportovních novinářů píšících o akci a vzrušení, válečných zpravodajů, kteří popisovali utrpení 1. světové války. Žili a psali skutečný život Ameriky, nové světové velmoci na vzestupu slávy.

Psal se rok 1929 a Runyonova velká chvíle přišla v den, kdy za nikdy neobjasněných okolností zastřelili Arnolda Rothsteina. Gangster a novinář, dost zvláštní kamarádství na to, abychom věřili v jeho nevinost. Ale Runyon potřeboval tyhle zážitky nějak transformovat a pod rukou se mu narodily humorné příběhy o figurkách mluvících zvláštním dialektem, majících svůj vlastní polosvět hříchu i nevinnosti. Jakýsi předobraz komiksových hrdinů moderní doby. Runyon poznal, že své zážitky může psaním „zdramatizovat“, dát jim život i mimo ulici, kde se jeho charaktery zrodily. Tak se na stránkách povídek rodí „divadlo ulice“, ve kterém divák sleduje, jak živá a tepající Broadway proniká na jeviště a její násilí se proměňuje v humor.

„... Jenom skutečnej zelenáč si může myslet, že se dá beztravně civět na slečinku, co si to štráduje vedle Šviháka Davea. Poprvý se ten padavka podívá a Dave to zvládne, protože si řekne, že to byl asi omyl, ale podruhý, a to je jistý, se ten frajer dopálí. A Švihák Dave není z těch, co by z vás nedokázali dostat omluvenku podepsanou vlastníma zubama.“

Povídku o Švihákově Daveovi Hearst koupil za pěknou sumičku 800 dolarů a úspěšně publikoval. Frajeři z ulice si našli cestičku do literatury a čtenáře jejich příběhy neprestaly lákat po celou další dekádu. Přesná čísla lze spočítat těžko, ale ve třicátých a čtyřicátých letech patřil Damon Runyon mezi nejoblíbenější americké humoristy. Jeho povídky byly základem mnoha scénářů. Například k filmům *Lady for a day* (Podsvětí ve fraku, 1933) nebo *Little Miss Marker* (Malá slečna Markerová, 1934), kde hrála teprve šestiletá Shirley Templová. Na pomyslný Olymp Runyon vystoupal v polovině třicátých let, kdy soubor jeho povídek vyšel poprvé v Británii.

Damon Runyon své postavy netvořil přesně podle skutečnosti, ale skutečnost si podle svého obrazu upravoval. Doslova z ní uvařil novou směsku skutečnosti a fikce, která se zpětně stávala pravdivější než skutečnost samotná. Byla obalená do lákové vůně pouličních jídel, ušlehaná z poryvů rachotící podzemky a zahalená do kouře laciných cigaret. Celoživotní kuřák a milovník života to ani jinak neuměl. Když se během 2. světové války začal Runyon potýkat se zdravotními problémy, bylo jasné, že je to daň za způsob života, který žil a miloval. Celoživotní sebedestrukce pokračovala za asistence doktorů, kteří toho moc nesvedli. Pokročilá rakovina plic ho učinila němým, ale jeho hlasem mu byly jeho postavy. Stále ještě dohlížel na filmové adaptace, editoval souborná vydání svých povídek, ale jeho styl už pohltila nová poválečná éra. V prosinci 1946 se jeho životní cesta uzavřela. Rozhlasové stanice přerušily vysílání, ale za chvíli se tempo doby rozběhlo vpřed. Hledali se noví hrdinové, kteří by obsadili místa v Runyonlandu. A také se našli! *Kmotr Maria Puza* se jazykem i kresbou charakterů zjevně rád inspiroval, Sergio Leone ve filmovém opusu *Once upon a Time in America* (Tenkrát v Americe, 1973) stejnou dobu popisoval drsnějším obrazem, ale stejnými idiomy. Groteskním humorem na Runyona navázalo muzikálové *Chicago* (1975) dvojice **John Kander** a **Fred Ebb**, které se později ve 21. století pracovalo k nesmrtelnému statusu také filmovou verzí s Catherine Zeta Jonesovou a Renée Zellwegerovou v hlavních rolích. Bezpočet podobných filmů a seriálů završili vynikající *The Sopranos* (Rodina Sopranů) z první dekády 21. století.

Ale spisovatel Damon Runyon se do Runyonlandu, na milovanou Broadway, vrátil. Letecký kapitán Eddie Rickenbacker vzlétl se svým letadlem 18. prosince 1946 nad newyorské mrakodrapy a z výšky se nad Times Square snášel popel z urny Damona Runyona. A jak by řekl Fajnovka Johnson: „*Rozneslo ho to tenkrát po celým Manhattanu!*“

S využitím pramenů:

Damon, Runyon: Guys and Dolls and Other Writings, with introduction by P. Hamill, Penguin Classic, New York 2008.

Gopnik, Adam: Talk it Up! – A critic at large, The New Yorker magazine, march 2009.

Honest, Abe: Is there really no business like show business?, Brown Little, Boston 1980.

Úryvky z povídek Damona Runyona – *Švihák Dave, Děsnej Tobiáš, Opuštěný srdce a Idylka slečny Sáry Brownové* přeložil Patrick Fridrichovský.

CHEVROLE

Budweiser
PREFERRED EVERYWHERE

Canadian Club
IMPORTED WHISKY

APITOL THEATRE

Admiral
TELEVISION
APPLIANCES

HANMERSTEIN'S
IN MUSICALS
Juliet
JOHN
YES-MOZZEK
TC Theatre
RYNNER
in and

ASTOR
THE BIG ARTIST

AUTOMAT

ROTHNS

CRITERION
Walt Disney's
ROBO ROY

Kelam

SO

FRANK LOESSER (1910–1969)

hudba a texty

Těžko bychom v historii amerického muzikálu našli všestrannější talent, než jakým byl Frank Loesser. Narodil se 29. června 1910 v New Yorku do hudebně vzdělané rodiny. Otec Henry, vášnivý milovník Richarda Wagnera, byl učitelem hudby a pianistou. Jeho nevlastní bratr Arthur byl dokonce známým koncertním klavíristou a muzikologem. Ačkoli první skladbu složil jako šestiletý a sám se naučil na harmoniku i na piano, nechtěl Frank Loesser o klasickém hudebním vzdělání ani slyšet. Jako zázračný student byl bez maturity přijat na New York City College, ale záhy ji neslavně opustil, když jediné předměty, ve kterých nepropadal, byly angličtina a tělocvik.

Miloval populární hudbu a kabaret. Zpočátku se protloukal nočními kluby, ale komik prý byl podle vlastních slov průměrný a zpěvák strašný, a tak se snažil v hluboké krizi 30. let udržet nad vodou, jak to šlo. Střídal profese reklamního agenta, kreslíře karikatur, novinového editora nebo rozhlasového textaře. V polovině 30. let potkal Irvinga Artmana a společně napsali pět písní pro revue *The Illustartor's show*. Ta sice skončila po pár představeních, ale konečně se začaly hrnout lepší nabídky. V roce 1936 se Loesser upsal filmu, nejprve studiu Universal a vzápětí přešel ke konkurenčnímu Paramountu. Stal se autorem písní pro více než šedesát filmů a spolupracoval s takovými skladateli, jakými byli například Jule Styne, Hoagy Carmichael, Burton Lane či Arthur Schwartz. Během 2. světové války vstoupil do služeb americké armády. Ale namísto zbraní držel v ruce zase pero a bavil vojáky na frontě jako v případě nedávno objeveného muzikálu *Hi, Yank!* z roku 1944. Po návratu z války chtěl Frank Loesser pokračovat v kariéře u filmu, ale producenti Cy Feuer a Ernest Martin jej přesvědčili, aby místo pro film začal psát muzikály pro divadlo.

A tak měl 11. října 1948 v newyorském Divadle na 46. ulici (dnešní St. James Theatre) premiéru muzikál *Where's The Charley?* (Kde je Charley?), jehož libreto napsal režisér George Abott. Během prvního uvedení se odehrálo 792 repríz a Loesser všem na Broadwayi ukázal, že je víc než jen autorem hollywoodských šlágrů. Jen o dva roky později se na stejné místo vrátil s muzikálem *Guys and Dolls* (Sázky z lásky). Od prvního uvedení, které se konalo 24. listopadu 1950, dosáhl muzikál úctyhodných 1200 repríz a stal se jedním z nejoblíbenějších titulů amerického hudebního divadla vůbec. V roce 1951

dokonce získal 5 Cen TONY, včetně ocenění za nejlepší muzikál roku, a Frank Loesser osobně získal hned dvě TONY za hudbu i texty! Diváckého úspěchu dosáhl také filmový přepis s Marlonem Brandem a Frankem Sinatrou z roku 1955, který však dobová kritika, narozdíl od divadla, s nadšením nepřijala. Na další muzikál si musela newyorská Broadway počkat dalších šest let. *The Most Happy Fella* (Ten nejšťastnější kámoš), pravděpodobně nejambicióznější Loesserovo dílo, mnozí považují spíše za operu. Samotná předloha, kromě milostné zápletky o starším muži a jeho mladé múze, obsahovala řadu vedlejších motivů se sociální a politickou kritikou – a tomu se Loesser snažil vyhnout. Premiéra v divadle Imperial se odehrála 3. května 1956 a byl to opět úspěch. Muzikál se během 14 měsíců přesunul z Imperialu do divadla Broadway a na konci statistika repríz ukázala číslo 676. V té době už měl Loesser pověst autora, který svými nápady nikdy nemine cíl. Věrný své zásadě nikdy se neopakovat pokusil se Loesser v roce 1960 o fantaskní muzikál ve stylu country s názvem *Greenwillow* (Zelená vrba). Ten však příliš úspěšný nebyl. Od premiéry 3. března 1960 v Alvinově divadle padla poslední opona nečekaně už po 97. repríze. Jen o rok později však přišel muzikál, který měl podle Guinnessovy knihy rekordů vůbec nejdelší název v historii. Jmenoval se *How to succeed in business without really trying* (Jak rychle a snadno udělat kariéru). Ale rekord nebyl jen v poněkud prapodivném názvu. Vtipná satira o firemní kultuře, americkém snu a všudypřítomných příručkách na zaručený úspěch se stala vedle *Guys and Dolls* dalším Loesserovým muzikálem, který se zařadil do zlatého fondu. Při prvním uvedení, kde jinde než v Divadle na 46. ulici, bylo odehráno 1417 repríz, pozoruhodný však byl také zisk celkem 7 Cen Tony a nakonec i Pulitzerovy ceny za nejlepší drama v roce 1962. Dodejme, že Pulitzerovu cenu dosud v historii získalo jen 7 muzikálů! Od té doby se „How to succeed“ vrátil na Broadway hned třikrát, naposledy v roce 2011 s Danielem Radcliffem (neboli filmovým Harry Potterem) v hlavní roli.

Kromě kariéry skladatele a textaře byl Frank Loesser také hudebním a divadelním producentem. Jeho společnost Frank Music Corp., kromě kontroly vlastních autorských práv, pomáhala novým autorům tak jako v případě Richarda Adlera a Jerryho Rosse a jejich muzikálu *Damn Yankees* (Zpropadení Yankeeové) a Meredith Wilsona a muzikálu *Music Man* (Prodáváč hudby). Jen tak na okraj – dnes je společnost Frank Music v majetku velkého Loesserova fanouška Paula McCartneyho.

Životní cesta Franka Loessera se uzavřela předčasně, v necelých šedesáti letech. Podlehl nezdravému a vyčerpávajícímu pracovnímu nasazení, které některé jeho spolupracovníky dohánělo k šílenství. Ale jeho dílo nikdy neupadlo v zapomnění. Všech pět titulů, se kterými se Frank Loesser na Broadwayi uvedl, patří právem mezi pozoruhodná díla, přestože každé z nich – *Where's Charley?*, *Guys & Dolls*, *The Most Happy Fella*, *Greenwillow* i *How To Succeed In Business Without Really Trying* – bylo formálně i umělecky jiné. Jeho muzikály však měly vždycky nápad a styl, hudební i literární kvality. Muzikálové songy si dodnes žijí vlastním životem. Můžeme je zaslechnout v podání skutečně velkých jmen světové populární hudby – *Luck be a lady* (Hej, Dámo štěstí mi přej) z *Guys and Dolls* bylo efektním číslem v repertoáru Franka Sinatry, stejně tak slavné *Adelaide's lament* (Adélino bédování) v interpretaci Barbry Streisandové.

Frank Loesser byl muž nevelké postavy, ale velkých činů. Vždycky věřil v to, co dělal, a dokázal vsadit na tu správnou muzikálovou kartu. Zemřel 28. června 1969 v New Yorku.

JO SWERLING (1897–1964)

libreto

Americký spisovatel, textař a scenárista Jo Swerling se narodil 8. dubna 1897 v ukrajinském Berdyčevě, v Žitomirské oblasti, spadající pod tehdejší carské Rusko. Rodina Swerlingových emigrovala do Spojených států, jako mnoho ostatních židovských emigrantů, před silícími antisemitskými náladami, ale také ve snaze najít pro své potomky lepší budoucnost. Realita newyorského „lower East Side“ tomu však nahrávala jen málo. Chudinské předměstí New Yorku se na přelomu 19. a 20. století hemžilo dětskými „dělníky“, kteří sháněli obživu pro celou rodinu. Aby přežili, prodávali za pár čtvrtáků starou veteš staré vlasti i nejnovější zprávy z nového světa, které přes ně distribuoval tiskový magnát Hearst. Ve 20. letech minulého století bylo povolání kolportéra zřejmě tou nejlepší přípravkou budoucích broadwayských a hollywoodských scenáristů. Jo Swerling nebyl výjimka, stejný osud potkal třeba Edgara „Yipa“ Harburga, Cole Portera a řadu dalších. Jako dramatik začínal Swerling u bratrů Marxových, pro něž napsal skeč do jedné z prvních komedií *Street Cinderella* (Popelka z ulice). Byl také scenáristou jejich prvního (nerealizovaného) filmu *Humor Risk* (Riskantní humor, 1921). Prorazil až libretem a texty k hudební revue *The New Yorkers* (Newyorčané, 1927) a hrou *The Kibitzer* (Tlachal, 1929), která byla určena herci Edwardu G. Robinsonovi.

Šéf filmové společnosti Columbia Harry Cohn jej přivedl do Hollywoodu, kde pracoval téměř po celý zbytek své dlouhé a úspěšné kariéry. Seznámil se s režisérem Frankem Caprou, se kterým jej, kromě tuctu realizovaných scénářů, pojilo úzké osobní přátelství. Hned první z jejich společných filmů *Ladies of Leisure* (Román modelky) z roku 1930 byl trhák a během 30. a 40. let jej následovala smršť dalších – *Platinum blonde* (Platinová blondýnka), *Behind the mask* (Pod maskou), *Once to Every Woman* (Jednou s každou), *Pride of the Yankees* (Pýcha Yankeeů, za které byl nominován na Oscara) a především slavnou vánoční idylu *It's a Wonderful Life* (Život je krásný) s Jamesem Stewartem v hlavní roli. Byl také v týmu desítky scenáristů, kteří se podíleli na filmovém *Severu proti Jihu*.

Swerling se po 2. světové válce z Hollywoodu na Broadway vrátil jako libretista *Guys and Dolls*. Ke spolupráci jej přizvali producenti Cy Feuer a Ernst Martin. Věděli, že právě Swerling byl specialistou

na povídky Damona Runyona a řadu z nich adaptoval pro potřeby filmového plátna. První verzi scénáře dal Swerling pevný rámec v podobě námětu povídky *Idylka Sáry Brownové*. Další osud muzikálu *Guys and Dolls* už byl v rukou nelehké týmové práce (nikoli „spolupráce“) producenta Ernsta Martina a Abeho Burrowse, kteří Swerlingovu verzi „opravovali a leštili“ do konečné podoby. Nakonec z toho byly soška TONY a Cena newyorských kritiků za nejlepší muzikálové libreto pro všechny zúčastněné.

Jo Swerling byl otcem významného vědce Petera Swerlinga a televizního producenta Jo Swerlinga jr., který se podílel na seriálech *Alias Smith & Jones*, *Největší americký hrdina*, *A-Team*, *Případy z Rockfordu* a jiných.

Zemřel 23. října 1964 v New Yorku.

ABE BURROWS (1910–1985)

libreto

Textař, skladatel, komik, scenárista i režisér. Všechny tyto umělecké profese byly vlastní jedinému tvůrci, který se jmenoval Abe Burrows. Narodil se 10. prosince 1910 jako Abram Solman Borowitz. Původně mu rodinou byla předurčena zajištěná kariéra solidního účetního v rodinné firmě. Ale všechny tyto plány vzaly za své, když ve svých osmadvaceti letech poprvé prodal nápad na humornou scénku do rozhlasové show Rudy Valëho. Později se etabloval jako pravidelný spolupracovník Eda Gardnera. Týden co týden psal nové epizody populární rozhlasové show *Duffyho taverna*. S pověstí prvotřídního rozhlasového scenáristy pak ještě vytvářel další pořady jako byly *Dany Kaye Show*, *Milton Berle Show* a *Steve Allen Show*. Aby si odpočinul od pravidelné rozhlasové rutiny, zpíval a předčítal vlastní scénky v newyorských nočních klubech. Jeho vystoupení se stala brzy natolik populární, že přišla nabídka vlastní pravidelné show, nejdříve v rozhlase a poté v televizi. Pořad *Abe Burrows' Almanac* byl Burrowsovým dítětem od začátku do konce. Všemi přezdívaný „Ejbi“ psal, hrál, zpíval i režíroval a svůj humor i smích prodával stejně snadno jako výrobce zubní pasty, jenž tuhle show sponzoroval.

Abe Burrows se v divadelní branži prosadil ve zvláštní profesi tzv. „lékaře“, kterou více než diváci oceňovali producenti. Kdykoli se během zkoušek objevil problém a hra nefungovala tak, jak měla, vyděšení

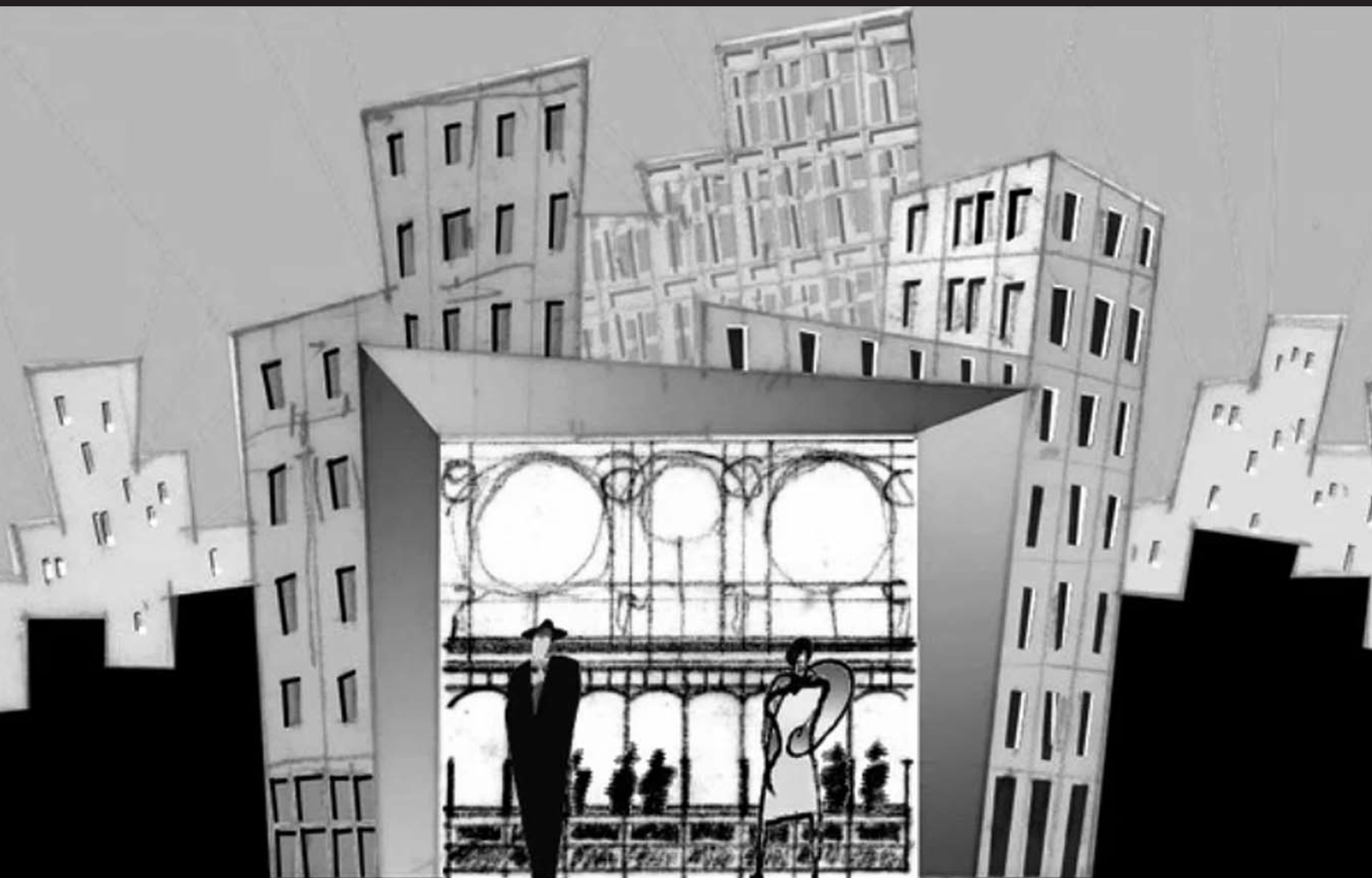
producenti křičeli na své asistenty: „*Proboha, zavolejte Ejbího!!!*“ – a Abe Burrows se dostavil, hru přepsal, nebo dokonce narežiroval ke spokojenosti producentů i diváků. Po léta byl stínovým scenáristou a režisérem, se kterým udržovali kontakt všichni producenti na Manhattanu. O téhle delikátní profesi broadwayského doktora prohlásil Abe Burrows ve svých pamětech výstižnou charakteristiku:

„Jako lékař jsem oficiálně ‚operoval‘ jen pár her, ne vždycky jsem zanechal svůj podpis. O svých pacientech ze zásady nemluví. Cítím se jako plastický chirurg a od něj by bylo přece nefér, kdybyste si to po New Yorku korzoval s nádhernou dívkou, potkal mne, chlubil se její krásou a já bych vám prozradil to sladké tajemství, že byla mou pacientkou se slovy: ‚Měl jste ji vidět před měsícem. Ještě, že jsem jí ten frňák narovnal a zkrátil.‘ – Víte, zásadní chyby začínají úvodní větou na první stránce scénáře. To pak těžko napравíte. Když je příběh zgruntu špatný, nepomůže vám ani jiný herec, ani jiný režisér.“

Naštěstí pro historické statistiky Abe Burrows několik podpisů pod broadwayskými inscenacemi zanechal. Tak tomu bylo i v případě *Guys and Dolls*, kam byl povolán ve chvíli, kdy se zdálo, že scénář jeho kolegy Jo Swerlinga nefunguje tak, jak si všichni představovali. Kromě tohoto díla se Burrows podílel také na dalších slavných divadelních hrách a muzikálech *Make a Wish* (Jen si přeji), *Say, Darling* (Říkej, miláčku), *Breakfast at Tiffany* (Snídaně u Tiffanyho), *Can-can* (Kankán), *Silk Stockings* (Hedvábné punčošky), *Good News* (Dobré zprávy) a také *How to Succeed in Business Without Really Trying* (Jak rychle a snadno udělat kariéru) – další muzikál z dílny Franka Loessera, za který Abe Burrows získal dokonce Pulitzerovu cenu.

Vedle praktického podílu na divadelních i filmových scénářích byl také často vyhledávaným rádcem mnoha dalších kolegů. Mezi jeho žáky se hrdě hlásili třeba Larry Gelbart (spoluautor seriálu *M*A*S*H*), Nat Hiken, Dick Martin nebo Woody Allen. Divadlo, rozhlas i televize byly jeho celoživotní vášní, ke které vedl i své děti. Jeho syn James Burrows je významným televizním režisérem, který stál mimo jiné za sitcomy *Na zdraví!* a *Dva a půl muže*. Jeho dcera Laurie je autorkou pořadů ze světa kulinářských specialit.

Abe Burrows zemřel 17. května 1985 v New Yorku.

Scénografický návrh Šimona Cabana k muzikálu Sázky z lásky

Inscenační tým české premiéry

PhDr. PAVLA HOGGARD, Ph.D.

Překlad a texty písní

Působí jako pedagožka, překladatelka, dramaturgyně a dramatička, specializující se na žánr muzikálového divadla.

Je dcerou brněnského hudebního skladatele a režiséra ČT Gustava Křivinky. Absolvovala obory muzikologie a teatrologie a filmová věda (FF Masarykovy univerzity v Brně) a postgraduální studium dramaturgie na Divadelní fakultě JAMU v Brně, obor muzikál. Řadu let působila jako dramaturgyně v Národním divadle v Brně a poté v Městském divadle v Brně. Na Malé scéně Mahenova divadla se podílela kupř. na inscenacích **Na dotek** Patricka Marbera či **Noci letmých lásek** Palomy Pedrero v režii Jany Janěkové. Dramaturgie v MdB čítají především uvádění velkých muzikálových titulů zahraniční provenience, jako **Jesus Christ Superstar**, **Josef a jeho úžasný pestrobarevný plášť**, **Oliver!**, **Šumař na střeše**, **Čarodějky z Eastwicku**, **Fame**, **Evita**, **Bídníci...** Spolupracovala zde s předními českými dramatiky a skladateli, jako jsou Milan Uhde, Miloš Štědroň, Daniel Fikejz ad., na jejich hudebně dramatických dílech: **Nana**, **Červený a černý**, **Balada o lásce**. Spolupracovala s režiséry jako Petr Kracik, Stanislav Moša, Pavel Fieber, Juraj Deák, Michael Tarant, Šimon Caban ad.

Již více než deset let se aktivně věnuje mladým divadelním umělcům. Přednáší, vede semináře, diplomové práce a státní závěrečné zkoušky z oboru historie a teorie muzikálu v ateliérech muzikálového herectví na DIFA JAMU v Brně. Pro jejich absolventy napsala muzikál **Vznešené vášně** (Jindřich VIII. a jeho šest žen) s hudbou Dady Klementové, texty Lenky Chytilové a v režii Jany Janěkové (Studio Marta, 2005), dále přeložila americký rockový muzikál **Godspell** Stephena Schwartze a Johna M. Tebelacka, uvedený v české premiéře taktéž v režii Jany Janěkové (Studio Marta, 2008). V sezóně 2012/2013 bude poprvé v ČR v jejím překladu a dramaturgii inscenován americký taneční muzikál **Footloose / Tanec není zločin** s hudbou Toma

Snowa a texty Deana Pitchforda, který slavnostně otevře nové hudební Divadlo na Orlí při JAMU v Brně. V téže sezóně bude také poprvé uveden její původní muzikál **Pokrevní sestry / Bloodsisters** s hudbou Dana Fikejze, písňovými texty Radky Coufalové a v režii Jany Janěkové.

Přes dvacet let se odborně zabývá hudebním divadlem v ČR a v zahraničních metropolích (zejména Londýn, New York, Vídeň). V roce 2000 vydala na základě svých vlastních zkušeností knihu **Muzikál na prahu tisíciletí** (Brno, Retypo) věnovanou vývoji světového muzikálu (zejména britského a amerického) posledních tří dekad 20. století. Kniha se současně stala učebním materiálem při studiu muzikálového herectví a jednou z mála knih o muzikálu v českém jazyce vůbec.

Souběžně se věnuje také překladatelské a autorské činnosti pro profesionální scény ČR. Vedle výše zmíněného **Godspellu** a **Footloose / Tanec není zločin** byla v české premiéře v Městském divadle Brno uvedena současná britská hra **Novomanželské apartmá** Richarda Beana v jejím překladu (režie S. Moša, 2006). Vedle české premiéry klasického amerického muzikálu **Gypsy** Stephena Sondheima, Arthura Laurentse a Julea Stynea v Divadle J. K. Tyla v Plzni (režie Roman Meluzín, 2010), který přeložila, bude též poprvé v České republice uveden její překlad proslulé americké hudební komedie Franka Loessera **Sázky z lásky / Guys and Dolls** (režie Šimon Caban, Národní divadlo moravskoslezské, 2012).

ŠIMON CABAN

Režie, úprava a scéna

Šimon Caban je architekt, scénograf, univerzální divadelní a filmový tvůrce. Vystudoval scénografii na Střední uměleckoprůmyslové škole v Praze a Vysoké škole uměleckoprůmyslové v ateliéru prof. Josefa Svobody.

Spolu se svým bratrem Michalem zakládají **Baletní jednotku Křeč** – tanečně divadelní soubor, s nímž realizují představení, jednorázové multimedialní akce, filmy a televizní filmy (vystupovali i pod vedením americké choreografky Twylly Tharp ve filmu M. Formana **Amadeus**). V tomto souboru realizuje vlastní představy o divadle a vizuálních produkcích. Obě inscenace Baletní jednotky Křeč (**TV 20.10 „Právě tady!“** a **Baletní jednotka Křeč na Laguně Varadero – no to snad není možný!**) z první poloviny 80. let se staly nejen hity divadelní Prahy té doby, ale i prvními radikálními ukázkami nové divadelní poetiky stírající hranice žánrů (opera, činohra, rock, pantomima, tanec) a esteticky rozvíjející postmodernismus.

Série mnoha produkcí a akcí vrcholila koncem 80. let rockově taneční událostí **Show Tomáše Tracyho** (BJK spolu s hudební skupinou Laura a její tygři) v pražském Paláci kultury a filmem **Barvy**, který byl součástí celovečerního filmu Tomáše Vorla **Pražská 5**.

Jeho práce byly vystavovány doma i v zahraničí: jmenujme alespoň ve své době slavnou **Fotochemu** v Praze, kde vystavoval samostatně i spolu s Michalem Cihlářem, Miro Švolíkem, Tonem Stanem a Petrem Župníkem. Společně se Simonou Rybákovou vystavovali souhrn své tvorby v dánském Aarhusu. Jeho fotografická kapitola vyvrcholila výstavou ve francouzském **Arles** a následným zastoupením ve sbírkách v **Centres Pompidou** v Paříži.

V devadesátých letech spolu s Michalem Cabanem a svou ženou Simonou Rybákovou vytváří vyhledávaný autorský tým pro řešení atypických jednorázových firemních prezentačních akcí, které se vyznačují originalitou, živou jevištní akcí a suverénní profesionální realizací. Ve filmové tvorbě otevřeli dveře postmodernistické volnosti autorským celovečerním filmem **Don Gio**, který reagoval na proměny pražské porevoluční kulturní společnosti na základě mozartovsko-faustovského mýtu. Nejvíce se jim daří v realizaci hudebně tanečních produkcí. Autorský film **KusPoKusu** je složený ze sedmi pohybově

výtvarných vizí a získal Zvláštní cenu na Mezinárodním televizním festivalu **Zlatá Praha** 1999–2001.

V roce 1999 spolu se Simonou Rybákovou se stávají Komisary pro expozici české národní sekce na světové výstavě scénografie **Pražské Quadriennale** a získávají první cenu – **Zlatou trigu**.

S vlastním souborem Baletní jednotka Křeč organizuje nový projekt – **Corpus sex Máchňa** v halách bývalého ČKD – Karlín v Praze v rámci festivalu **4+4 dny** v pohybu.

Pro první inscenaci divadla Kalich, muzikál **Hamlet** Janka Ledeckého, vytváří scénu. Pro muzikál **Galileo** téhož autora režíruje a vytváří scénu v roce 2001. V Kalichu dále režíroval inscenaci **Baronky** s Evou Holubovou a Zuzanou Bydžovskou. Pro stejné divadlo ještě navrhl scénu k muzikálu **Jack Rozparovač**.

Šimon a Michal Cabani jsou autory scénické režie již řady po sobě jdoucích ročníků **Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary**, Louskáčka (vyhlášení **Grand Prix** v oblasti reklamy) a televizního festivalu Zlatá Praha. Osou tvorby Šimona Cabana je divadlo a hudba. Šimon Caban realizuje v **Národním divadle** a **Státní opeře** – tam uvedl v české premiéře jedinečné dílo Leonarda Bernsteina, operu-muzikál **Candide** – a v pražských muzikálových divadlech **Hybernia**, **Broadway** (Golem, Adéla ještě nevečeřela, Baron Prášil). V roce 2010 režíroval inscenaci Zory Jandové a Zdenka Merty **Nahá múza** v Městském divadle Brno a na podzim stejného roku tu uvedl vlastní projekt **Muchova epopej** s hudbou Aleše Březiny. Cabani také připravili a režírovali Český národní den na **EXPU** v Šanghaji 2010. Pro soubor operety a muzikálu NDM nastudoval českou premiéru muzikálu **Pardon My English** (2011).

JAKUB ŽÍDEK

Hudební nastudování

Jakub Židek pochází z Opavy. Vystudoval hru na varhany na **Janáčkově konzervatoři v Ostravě** u prof. Marty Zeloové. Poté navštěvoval Pedagogickou fakultu Ostravské univerzity, kde ve třídě profesora Lumíra Pivovarského vystudoval sbormistrovství. Vysokoškolské vzdělání ukončil magisterským studiem na brněnské JAMU, kde studoval dirigování orchestru u Rostislava Hališky. V sezóně 2007/2008 působil jako sbormistr operního sboru ve Slezském divadle Opava.

Jako hostující dirigent spolupracoval například s Filharmonií Brno, Moravskou filharmonií Olomouc, Filharmonií Bohuslava Martinů ve Zlíně. Nejvýraznější je jeho spolupráce s Janáčkovou filharmonií Ostrava, kterou zahájil absolventským koncertem. Pravidelně vystupuje na festivalu Bezručova Opava, mezinárodní soutěži Beethovenův Hradec a v abonentním cyklu Janáčkovy filharmonie Jeunesses Musicales. Stále také spolupracuje s opavským pěveckým sborem Domino.

V současnosti je hudebním ředitelem souboru operety a muzikálu v Národním divadle moravskoslezském a je rovněž dirigentem souboru opery. Pro NDM připravil hudební nastudování pohádkového muzikálu **Mrazík** (2011) a muzikálu bratří Gershwinů **Pardon My English** (2011), jako dirigent se podílel na světové premiéře nového nastudování muzikálu **Marguerite** (2010), uvední operety **Mamzelle Nitouche** (2010), muzikálu **Noc na Karlštejně** (2011) a opeře Charlese Gounoda **Romeo a Julie** (2011).

S Janáčkovou filharmonií Ostrava nahrál původní skladby Borise Urbánka pro nový český film **7 dní**.

JANA HANUŠOVÁ

Choreografie

Vystudovala taneční pedagogiku na HAMU v Praze. Poté byla jako tanečnice angažována v baletu Československé televize. Externě vystupovala v pražských divadlech a tančila ve filmech.

Od roku 1990 působí jako choreografka v divadlech zaměřených na různé žánry. Jednou z jejích prvních choreografických prací byl úspěšný triptych Divadla v Řeznické složený z inscenací Hermanovy a Stewartovy **Hello, Dolly!**, Nedbalovy **Polské krve** a Bizetovy **Carmen** – vše v režii Otty Ševčíka.

Pravidelně spolupracuje s Divadlem ABC, kde se podílela např. na inscenaci Petra Šabacha, Petra Jarchovského, Jana Hřebejka a Ivana Hlase **Šakalí léta** nebo hry Leo Rostena **Pan Kaplan má třídu rád** v adaptaci a režii Miroslava Hanuše. V Divadle J. K. Tyla v Plzni vytvořila choreografii k muzikálu **Hledá se muž. Zn.: Bohatý!**, v Divadle Na Fidlovačce pak k úspěšnému muzikálu **Šumař na střeše** a k muzikálu Julea Stynea a Boba Merrilla **Funny Girl** (oboje v režii Juraje Deáka).

S režisérem Ondřejem Havelkou pokračuje v dlouhodobé choreografické spolupráci, která začala v roce 1993 inscenací **Má férová Josefína** (podle V. Vančury) v Hudebním divadle Karlín. Dále se podílela na Havelkových inscenacích Smetanovy **Prodané nevěsty** (ND Brno, 2006), Pucciniho **Gianniho Schicchiho** a Leoncavalloových **Komediantů** (ND Brno, 2008), Pucciniho **Bohémy** (Státní opera Praha, 2008) a Straussova **Netopýra** (ND Brno, 2009). Pro soubor operety a muzikálu NDM připravila choreografii muzikálu **Pardon My English** (2011) a operety **Polská krev** (2012).

Jako choreografka působí také ve filmu a v reklamě. Je spoluzakladatelkou originálního pohybového divadla **Veselé skoky**, kde vytvořila choreografii k inscenacím **Na hlavu!**, **Ve stanici nelze**, **Baby box** a **Edgar Allan Pú: Havran**. Na katedře činoherního divadla pražské DAMU vyučuje tanec, step a jevištní pohyb.

SIMONA RYBÁKOVÁ

Kostýmní výtvarnice

Vystudovala na Střední uměleckoprůmyslové škole a na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, v ateliéru textilního výtvarnictví.

V roce 1990 absolvovala půlroční stáž v oboru textilní design v Hel-sinkách na University of Industrial Arts. V roce 1995 obdržela 1. cenu v soutěži Swarovski Award, jejíž součástí byl čtyřměsíční pobyt na Rhode Island School of Design.

První návrhy kostýmů realizovala pro **Baletní jednotku Křeč**, jejíž je také členkou. Od počátku spolupracovala s bratry Cabany na mnoha společných projektech. Stejně tak je její divadelní tvorba od počátku spojena s **Operou Mozart** (Cosi fan tutte, Don Juan Bastien, Kouzelná flétna, La clemenza di Tito, Figarova svatba, Don Giovanni, Serail Live), **Státní operou Praha** a **Národním divadlem** v tandemu Daniela Dvořáka a Jiřího Nekvasila (Smrt Klinghoffera, 2003; Výlety pana Broučka, 2003; Requiem G. Verdiho, 2004; **Tři Pintové**, 2012). Spolupracuje s Davidem Drábkem v Klicperově divadle v Hradci Králové (**Figaro, Koule** 2012). Pro NDM připravila návrhy kostýmů k muzikálu **Pardon My English** (2011) a opeře Antonína Dvořáka **Armida** (2012).

Realizovala řadu kostýmů pro filmy: **Šašek a královna** (spolu s Te-rezou Kučerovou), Věra Chytilová, 1988; **Pražská 5** – Tomáš Vorel, 1988; **Pražákům, těm je hej** – Karel Smyczek a Michael Kocáb, 1989; **Don Gio**, Cabani, 1992; **Postel**, Oskar Reif, 1995; **Pasáž** – Juraj Herz, 1996; **KusPoKusu** – Cabani, 1998; **Experiment** – Juraj Herz, 2001; **Kočky** – Jaroslav Brabec, 2005; **Vratné lahve** – Jan Svěrák, 2007; **Habermannův mlýn** – Juraj Herz, 2010; **Kuky se vrací** – Jan Svěrák, 2010; **Lidice** – Petr Nikolaev, 2010.

Dále navrhuje kostýmy pro televizní klipy, reklamy, prezentační akce různých firem, většinou ve spolupráci s produkcí Cabani a Baletní jednotkou Křeč. V letech 1995–2002 byla stálou kostýmní výtvarnicí Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary. Od roku 1983 vystavovala na mnoha samostatných i kolektivních výstavách doma i v zahraničí. Přednášela na University of Nebraska v Lincolnu, University of Kansas v Kansas City, USITT v Pittsburgu a Long Beach, Tokiu a Soulu.

Kromě Swarovski Award získala další významná ocenění: Zlatou Trigu za kolektivní českou národní expozici (první cena mezinárodní

divadelní přehlídky Pražské Quadriennale), Zlatou medaili za design textilu na mezinárodním veletrhu Brno a Zvláštní uznání za výtvarnou stránku tanečního videa KusPoKusu na Festivalu tance ve Frankfurtu (SRN).

Vedle kostýmních návrhů a individuální oděvní tvorby vytvářela také autorské textilní tisky a koberce, šperky, plastiky a kresby. Díky oborově širšímu vzdělání a zkušenostem z vlastní divadelně taneční skupiny se jí dařilo pracovat v mnoha oblastech kostýmní tvorby a využívat jejich vzájemný vliv a inspiraci.

Od roku 1996 do roku 2009 byla českou reprezentantkou v exekutivě a ve scénografické komisi mezinárodní organizace divadelníků (OISTAT). V roce 2007 se stala členkou Evropské filmové akademie.

PATRICK FRIDRICHOVSKÝ

Dramaturgie a úprava textů písní

Vystudoval Státní konzervatoř v Praze a divadelní vědu na Filozofické fakultě UK. Jako zpěvák a herec se podílel na mnoha významných muzikálových inscenacích českého divadla. Hrál velekněze Annáše v původním nastudování **Jesus Christ Superstar**, Kuchtíka v muzikálu **Rusalka**, studenta Jolyho v pražském nastudování **Les Misérables**, jako sólista účinkoval v mezinárodním projektu **Mše Leonarda Bernsteina**, kterou na Pražském Hradě a v brněnském Rнду režíroval Stanislav Moša. Dále se podílel na řadě zajímavých inscenací, jako například **Miss Saigon**, **Starci na chmelu** atd.

Během studií absolvoval stáž v Opéra de Nice, kde se podílel na světové premiéře opery skladatele Laurenta Petitgirarda **Joseph Merick, l'homme elephant**, v režii francouzského režiséra Daniela Mesguiche. Hudebnímu divadlu se významně věnuje také jako dramaturg a publicista. Je autorem desítky článků o světovém hudebním divadle, řady kritických statí a analýz v **Divadelních novinách**, **MF DNES**, které věnoval českému muzikálovému divadlu a jeho inscenacím. Spolupracoval rovněž se zahraničními časopisy. Doménou jeho zájmů je oblast evropského a nejvíce francouzského hudebního divadla. S Michaelem Prostějovským a Pavlem Bárem spolupracuje na pořadu Muzikál Expres pro ČRo 2. Na stejné stanici také každý týden vysílá vlastní autorský pořad Hudební Globus o populární hudbě z celého světa.

Jako dramaturg spolupracuje s řadou českých divadel. Pro DJKT Plzeň připravil tituly jako muzikály **Chicago** (2007) a **Carousel** (2008), operetu **Vévodkyně z Chicaga** (2009). Pro Divadlo Na Fidlovačce připravil nové uvedení oblíbeného muzikálu **Jeptišky** (2010), hru Karola Sidona **Shapira** (2011) a muzikál **My Fair Lady** (2011). V ostravském NDM se podílel na světové premiéře muzikálu Michela Legranda a Alaina Boublila **Marguerite** (2010), české premiéře Gershwinova muzikálu **Pardon My English** (2011), inscenacích **Noc na Karlštejně** (2011), **Divotvorný hrnec** (2011).

Působí jako scenárista a textař, spolupracuje s řadou zpěváků české populární hudby. Je autorem českého textu písně Znamení (Vivre pour le meilleur), se kterou se David Uličník (4TET) opakovaně umístil na předních místech hitparády Českého rozhlasu – Česká 12. Dramaturgicky spolupracoval na tanečním představení projectWINGS

pro Edinburgh Fringe Festival. V minulém roce byla v Praze uvedena původní komedie **Branky, body, striptéři**, u které byl autorem námětu a spoluautorem scénáře. Na pomezí hudební komedie a travestie si tato žánrově šílená „offbroadwayská“ komedie dělala legraci z četných aférek českého fotbalového týmu.

Kromě toho se rovněž věnuje tvorbě reklamních textů a marketingové komunikaci pro společnosti Telefónica O2, České dráhy, Veolia a další. Je autorem scénářů ke scénickým show a prezentacím Bomton, Wella, Mitsubishi, ABB a další. Na katedře Divadelní vědy FFUK přednáší o současných trendech světového hudebního divadla: Muzikál v proměnách času a prostoru. Od roku 2010 je členem odborné poroty Ceny Thálie v oblasti hudebního divadla.

Jody Hewgill Guys and Dolls

V hlavních rolích

VLADIMÍR POLÁK (Max)

V letech 1991–1995 vystudoval herectví na Janáčkově konzervatoři v Ostravě pod vedením profesorky Alexandry Gasnárkové. V letech 1993–1995 pobíral stipendium od Českého literárního fondu jako hostující člen činohry tehdejšího Státního divadla Ostrava (později NDM). Po skončení stipendia zde nastoupil v roce 1995 do angažmá, ve kterém je dodnes. Z výčtu rolí: Krista Mahon – Hrdina západu, Lucenzio – Zkrocení zlé ženy, František – Romance pro křídlovku, Vodník Ivan – Lucerna, Seržant Match – Klíčovou dírkou, Scapino – Scapinova šibalství, Ženich – Krvavá svatba, Gerard B. – Nejspíš sníš, Adolf Hitler – Můj boj (Mein Kampf), Eda – Šakalí léta, Turcaret – Vůně peněz aneb Turcaret, Jiří Slabihoudek – Saturnin, Viktor – Bambini di Praga, Kat – Kat a blázen (hostování v operetním souboru NDM), Treplev – Racek, Princ – Yvonna, princezna burgundánská, Tobiáš – Večer tříkrálový, Dromio Efeský – Komedie omylů (Shakespeareovské slavnosti), Sir Robert Chiltern – Ideální manžel, Eric Swan – Habadůra. V roce 2007 byl poctěn Cenou Českého divadla agentury Foibos v rámci přehlídky profesionálních divadel v Praze za roli Hitlera v inscenaci Juraje Deáka Můj boj (Mein Kampf). Kromě divadla spolupracuje s televizním studiem ČT Ostrava: pohádka Císař a tambor (režie Václav Křístek), Bakaláři (režie Roman Motyčka).

Záliby dřívější i současné: autorské krátké filmečky na www.youtube.com (po zadání hesla „polák ostrava“), sportovní střelba, nohejbal, aikido, působil v zastupitelstvu městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, ve volebním období 2002–2006 byl zmocněn jakožto odávající pro výkon sňatků. Vladimír Polák ovládá tyto hudební nástroje: kytara a klavír. Od roku 2002 je ženatý, má dvě děti.

DENNY RATAJSKÝ (Max)

Herec, stepař a choreograf Denny Ratajský pochází z Uherského Hradiště. Studium herectví na Janáčkově AMU v Brně ukončil v roce 2002. V sezóně 2002/2003 byl v angažmá v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě. Od roku 2003 není v trvalém angažmá a působí především v Praze, nejčastěji v inscenacích Divadla Na Fidlovačce. Z jeho rolí v tomto divadle uvedme např.: Perčik (Šumař na střeše), Spytihněv (Hostinec u kamenného stolu), Myšák (Hvězdy na vrbě), Julien Portal (Hostinec mezi dvěma světy), Zoltán Karpathy (My Fair Lady). Na řadě inscenací se uplatňuje rovněž jako stepař, tanečník a choreograf. Vytvořil stepová čísla pro inscenace Divočtorný hrnec, Funny Girl (Divadlo Na Fidlovačce), choreografie Donaha!, Pygmalion (NDM). V inscenaci Mary Poppins (MD Brno) vytvořil stepová čísla a zároveň roli kominíka Bertíka. Hostoval také v Divadle pod Palmovkou jako Libor ve hře A. Procházky Ještě jednou, pane profesore a ve Státní opeře Praha jako Šumichrást Alfa v muzikálu Michala Horáčka Kudykam.

ROMAN HAROK (Nathan)

V roce 1999 absolvoval Janáčkovu konzervatoř a Gymnázium v Ostravě, obor hudebně-dramatický. Již během studií hostoval v Divadle Petra Bezruče, v Národním divadle moravskoslezském i v Divadle loutek. První angažmá získal v Divadle Petra Bezruče hned po maturitě, tedy v roce 1999, kde během pěti sezón vytvořil spoustu činoherních rolí. Současně hostoval v operetním souboru NDM. Tato spolupráce následně vyústila v nabídku na stálé angažmá.

Od sezóny 2004/2005 se stal sólistou operetního souboru NDM, kde působí dodnes. Ztvárnil např.: Gustava v Zemi úsměvů, Limonádového Joa, Mordreda v Camelotovi, D'Artagnana ve Třech mušketýrech, Kornelia v Hello, Dolly!, Joea-Josefínu v Sugar, Václava Dvořáka v Podskalákovi, Phoeba ve Zvoníkovi u Matky Boží a řadu dalších operetních i muzikálových rolí.

Mohli jste jej vidět i ve Slezském divadle v Opavě v operetě Boccaccio v roli prince Pietra. Kromě herectví a zpěvu se věnuje i dabingové profesi a příležitostně spolupracuje s ostravským studiem ČT.

ROBERT JÍCHA (Nathan)

Brněnský rodák vystudoval muzikálové herectví na Divadelní fakultě JAMU, kde absolvoval titulní roli hry G. Gorina Thyl Ulenspiegel. Již ve 3. ročníku získal angažmá v Městském divadle Brno. Zde ztvárnil více než 25 muzikálových, činoherních i operetních rolí, např.: Tony (West Side Story), Arktis (Babylon), Lysander (Sny noci svatojanských), Benvolio (Romeo a Julie), Bedřich (My Fair Lady ze Zelňáku), Anděl strážný (Svět plný andělů), Nikola Šuhaj (Koločava), Woof (Vlasy/Hair), Ježíš (Jesus Christ Superstar), Lorient (Mam'zelle Nitouche), John Styx (Orfeus v podsvětí), Rochefort (Tři mušketýři), Enjolras (Les Misérables), Magaldi (Evita). Účinkoval též v inscenacích Kean IV., Amadeus, Cyrano z Bergeracu, Cikáni jdou do nebe, Josef a jeho úžasný pestrobarevný plášť, Šumař na střeše. Dvakrát účinkoval ve scénickém provedení Mše Leonarda Bernsteina.

V roli Enjolrase hostoval v pražském nastudování muzikálu Les Misérables (GoJa Music Hall, 2003–7). Od r. 2008 hostuje též v Hudebním divadle Karlín v Praze v hlavní roli Josého v muzikálu Franka Wildhorna Carmen po boku Lucie Bílé.

Věnuje se i dabingu, koncertní, produkční a charitativní činnosti. Spolupracuje s Nadačním fondem dětské onkologie Krtek.

Mluví anglicky, německy, zpívá též španělsky a francouzsky. Podílel se na CD Radúz a Mahulena, Babylon, Svět plný andělů, Les Misérables – Bídníci Live (Praha), Hair – Vlasy, Nana, Carmen, Les Miserables (Brno) a na DVD Muzikály z Broadwaye. Více o něm na www.robert-jicha.cz.

MARTINA ŠNYTOVÁ (Adéla)

Je absolventkou sólového zpěvu na Janáčkově konzervatoři v Ostravě u profesorky Elišky Pappové. U téže pedagožky pokračuje ve studiu sólového zpěvu na Fakultě umění Ostravské univerzity, kde po ukončení bakalářského studia navázala na magisterské studium. Absolvovala mistrovské pěvecké kurzy Petra Dvorského v Jaroměřicích nad Rokytinou; v roce 2007 se stala finalistkou Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech, kde získala Cenu Jarmily Novotné.

V roce 2003 byla poprvé pozvána k hostování v Národním divadle moravskoslezském, kde v roce 2007 získala angažmá v operetním souboru, jehož sólistkou je od roku 2008.

Ve zdejší souboru nastudovala za necelých pět let desítku hlavních rolí, jako např.: Arsena (Cikánský baron), Liduška (Paní Marjánka, matka pluku), Sora v Gasparonovi, Boženka (Podskalák), Violetta Cavallini (Fialka z Montmartru), Minnie Feyová (Hello, Dolly!), Marie (Ztřeštěné námluvy), Adéla (Netopýr), Esmeralda (Zvoník u Matky Boží), Denisa (Mamzelle Nitouche). Spolupracovala i s operním souborem NDM – Esmeralda (Prodaná nevěsta).

Mezi její nejnověji nastudované role patří Káča v Divotvorném hrnci, za kterou získala širší nominaci na Cenu Thálie 2011, Alena v Noci na Karlštejně, něžná Frieda v Pardon My English a Nastěnka v pohádkovém muzikálu Mrazík. Se svým obsazením je velmi spokojená, i když s chutí by si jednou zahrála i nějakou zápornou roli.

HANA FIALOVÁ (Sára)

Je absolventkou Janáčkovy konzervatoře v Ostravě, kde absolvovala v roce 1991 ve třídě Evy Gebauerové-Phillips. Zpěvu se intenzivně věnovala již před přijetím na konzervatoř, o čemž svědčí její vítězství v krajském kole pěvecké soutěže „Talent 86“. Toto umístění jí zajistilo vystoupení v celostátním finále, které se konalo téhož roku.

Mezi lety 1994 až 2004 byla sólovou zpěvačkou country skupiny RED HATS, se kterou koncertovala nejen ve vlasti, ale také v Itálii, Velké Británii, Německu, Rakousku, Švýcarsku. Několikrát vystoupili v zábavných televizních pořadech a za dobu své existence vydali dva CD nosiče. Od roku 2003 je v angažmá Národního divadla moravskoslezského, kde je členkou operetního souboru v Divadle Jiřího Myrona. Na půdě divadla ztvárnila i několik významných sólových rolí. Tou první byla postava Kateřiny Howardové z operety Šest žen Jindřicha VIII. Z dalších rolí můžeme uvést Elein (Camelot), Juanilla (Kat a blázen), Lolita (Ostrov milování), Žena (Zvonokosy), Sugar (Někdo to rád horké), Irena Molloyová (Hello, Dolly!), Wanda (Rose Marie).

V roce 2010 byla obsazena do titulní role světové premiéry nové verze muzikálu Marguerite z dílny Michela Legranda, Alaina Boublila a Clauda-Michela Schönberga. Za tuto roli získala hlavní nominaci na Cenu Thálie 2011 za mimořádný jevištní výkon v kategorii opereta, muzikál nebo jiný hudebně-dramatický žánr. V Městském divadle Brno hostuje jako Fantina ve světovém muzikálu Bídníci (opět z pera Alaina Boublila a Clauda-Michela Schönberga).

Na jevišti Národního divadla moravskoslezského v posledních sezónách vytvořila další zajímavé role – např. Gita v muzikálu Pardon My English, Zuzana v muzikálu Donaha!, císařovna Eliška (Noc na Karlštejně), Bellinda (Divotorný hrnec), Rossignol (Marat/Sade) nebo Marfuša v pohádkovém muzikálu Mrazík.

Miluje svou rodinu, přátele, přírodu a zvířata. V létě jezdí s koňmi, baví ji horolezectví a velice ráda posedí v hospůdce s fajn lidmi.

EVA JEDLIČKOVÁ (Sára)

Absolventka Divadelní fakulty brněnské JAMU, obor muzikálové herectví. Od roku 1999 účinkovala v Městském divadle Brno a později se stala členkou uměleckého souboru zpěvohry a hned posléze činohry. V současné době studuje Filosofickou fakultu Masarykovy univerzity – obor estetika a učitelství estetické výchovy pro střední školy. Kromě toho hostuje v pražském divadle Semafor v inscenaci Mam'zelle Nitouche. Příležitostně moderuje a zpívá na kulturních akcích, dabuje. Dlouhodobě spolupracovala na tvorbě ilustračních fotografií pro Brněnský deník, zahrála si v České televizi (Nemocnice na kraji města III). Z rolí v MD Brno nejraději vzpomíná zejména na Fantine z Les Misérables, Cajtl ze Šumaře na střeše, Putifarovu ženu z muzikálu Josef a jeho úžasný pestrobarevný plášť, Helenu z Balady o lásce (Singoalla), Konstancie Bonacieux ze Tří mušketýrů, Louisu, dámu své doby ze Slaměného klobouku, Gitu z Pardon My English, Susan z Divotorného hrnce, Donu Ximénu z Divanovely. Od minulé sezóny získala v ostravském NDM nabídku spolupracovat se souborem operety a muzikálu na inscenacích Pardon My English, Divotorný hrnec a Mrazík.

V ulicích New Yorku

Program vydalo
Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava,
Čs. legii 148/14, 701 04 Ostrava – Moravská Ostrava
www.ndm.cz

Ředitel Jiří Nekvasil
Šéfka souboru opereta/muzikál Gabriela Petráková
Redakce programu Patrick Fridrichovský
Výtvarné zpracování programu a sazba Lubomír Šedivý
Fotografie Radovan Šťastný
Fotografické materiály archiv autora

Tisk Ringier Axel Springer Print CZ a. s.

Muzikál SÁZKY Z LÁSKY (GUYS & DOLLS) je uváděn
díky zvláštnímu ujednání s Music Theatre International (MTI)
Autorizované materiály pro představení byly dodány MTI, 421 West 54th
Street, New York, NY 10019; Phone: 212-541-4684; Fax: 212-397-4684
www.MTIshows.com

Autorská práva v České republice zastupuje Aura-Pont s. r. o.,
Veslařský ostrov 62, 147 00 Praha 4.

Činnost Národního divadla moravskoslezského,
příspěvkové organizace statutárního města Ostrava,
je financována z rozpočtu města Ostravy.

Aktivity NDM jsou také finančně podporovány
Ministerstvem kultury České republiky
a Moravskoslezským krajem.

ISBN 978-80-87650-01-1

Frekvence

OSTRAVA!!!

Zbejvá najít správnej flek – Josef Lekeš (Hezoun),
Robert Jícha (Nathan) a Jaroslav Rusnák (Benny)

Fuga pro podvodníky a flákače – Juraj Čiernik (Rusty),
Josef Lekeš (Hezoun), Benny (Jaroslav Rusnák)

Následuj nás! – Martin Štolba (Kalvin), Libor Olma (Arvid),
Eva Jedličková (Sára), Tereza Cisovská (Agáta)

Je mi jasný, že potřebuješ rychle vydělat prachy –
Vladimír Polák (Max) a Roman Harok (Nathan)

Jó, náš parták je úžasnej Nathan – Jaroslav Rusnák (Benny),
Juraj Čiernik (Rusty), Roman Harok (Nathan), Josef Lekeš (Hezoun)

Před Divokou kočkou – Roman Harok (Nathan)
a Martina Šnytová (Adéla)

Je tam Biltmoreova garáž? – Roman Harok (Nathan)

Přijímáte tu hřištníky? Vladimír Polák (Max) a Eva Jedličková (Sára)

Vino, ženy, zpěv – Martina Šnytová (Adéla)

Na misi – Libor Olma (Arvid), Martin Štolba (Kalvin),
Eva Jedličková (Sára), Tereza Cisořská (Agáta)

Čert vem norek! – Pavel Liška (Konferenciér)
a Martina Šnytová (Adéla)

Havana – Hana Fialová (Sára) a Vladimír Polák (Max)

Havana – Hana Fialová (Sára), Marcel Školout (Lulu),
Vladimír Polák (Max)

V baru – Jaroslav Rusnák (Benny), Pavel Liška (Barman),
Josef Lekeš (Hezoun)

V hotelu – Vladimír Polák (Max) a Eva Jedličková (Sára)

Hej Dámo, štěstí mi přej – Marcel Školout (Velkej Jule) a company